

Μια ιστορία για το διαδίκτυο:
Ο Οπτικός Εγγραμματισμός σε μαθητές
μεταναστευτικού υποβάθρου
αξιοποιώντας την εικόνα και το διαδίκτυο

Καλέμης Κωνσταντίνος
Κωσταρέλου Άννα
Γκάτσου Νεφέλη
Γεωργοπούλου Μαρία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σύγχρονη κοινωνία:

- Κυριαρχία του οπτικού κώδικα
- Τεράστια παραγωγή και χρήση εικόνων
- Η επικοινωνία είναι πολυτροπική
- Συνύπαρξη γλωσσικού και οπτικού κώδικα

Ερώτημα:

Σε ποιο βαθμό , ως θεατές και χρήστες της εικόνας, είμαστε σε θέση να τη «διαβάζουμε»;

Ο ρόλος του Οπτικού Εγγραμματισμού

- Δυσκολία στη διατύπωση ορισμού του «εγγραμματισμού»
- Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα:
 - ❑ Θα πρέπει κανείς να ορίσει τον εγγραμματισμό με βάση τη γλώσσα, η οποία είναι ένα σύστημα κοινωνικής σημειωτικής, μέσα από το οποίο ο άνθρωπος νοηματοδοτεί την εμπειρία του.
 - ❑ Με βάση τα παραπάνω, εγγραμματισμός ορίζεται η ικανότητα του ατόμου να χρησιμοποιεί τις μετα-γλωσσικές και επικοινωνιακές γνώσεις και δεξιότητές του ευέλικτα και δημιουργικά, αλλά πάντα με τρόπο που προσιδιάζει σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας, για να πετύχει στόχους που αφορούν:
 - α) στις λεκτικές πράξεις του προφορικού λόγου και
 - β) στην κατανόηση, χρήση, κριτική, αλλά και στην παραγωγή κειμένων ποικίλης σημειωτικής σύνθεσης και διαφορετικής κοινωνικής λειτουργίας και συνεπώς διαφορετικού περιεχομένου, διαφορετικής μορφής και δομής και διαφορετικών λεξικο-γραμματικών και υφολογικών χαρακτηριστικών.

Ο ρόλος του Οπτικού Εγγραμματισμού

- Η ευρύτητα του όρου «εγγραμματισμός» οδήγησε στην καθιέρωσή του σε πολλά διαφορετικά πλαίσια
- Σχολικός Εγγραμματισμός:
 - ✓ η ικανότητα των μαθητών να διαβάζουν και να γράφουν διαφορετικά είδη κειμένων του εκπαιδευτικού υλικού και,
 - ✓ να οικοδομούν τη γνώση μέσα από τη διαδικασία αποκωδικοποίησης, ερμηνείας και κριτικής ανάλυσης σχολικών κειμένων και παραγωγής ποικίλων τύπων μαθητικών κειμένων

Ο ρόλος του Οπτικού Εγγραμματισμού

- Προϋπόθεση του σχολικού είναι ο λειτουργικός εγγραμματισμός, δηλαδή η ικανότητα κατανόησης του γραπτού λόγου
- Προϋπόθεση όλων των μορφών εγγραμματισμού είναι ο κριτικός εγγραμματισμός
- Ο κριτικός εγγραμματισμός αποτελεί αναγκαιότητα αν επιθυμούμε το σχολείο να μη λειτουργεί αναπαραγωγικά στη γνώση και στην κοινωνία, αλλά παραγωγικά και αντισταθμιστικά.
- Σύμφωνα με τον Μαρσαγγούρα, ο επιστημονικός εγγραμματισμός αφορά την ικανότητα του ατόμου να κατανοεί και να αξιοποιεί κατάλληλα και αποτελεσματικά τις γνωσιακές και κειμενογλωσσικές προδιαγραφές του επιστημονικού λόγου και τις πρακτικές που απορρέουν από αυτόν.

Πληροφορία και Εικόνα

- Στην Ελλάδα, η πλειοψηφία των πολιτών είναι οπτικά αναλφάβητη
- Παραλήπτες εικόνων-εύκολα «θύματα» προώθησης μηνυμάτων και προϊόντων
- Η επιλογή της εικόνας, η ποσότητα και ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται, δεν είναι τυχαίος
- Κριτήριο επιλογής της εικόνας συνιστούν τα επικοινωνιακά χαρακτηριστικά του δέκτη της
- Είναι ανάγκη οι μαθητές να εκπαιδευτούν στην αποκωδικοποίηση της εικόνας στο πλαίσιο ενός προγράμματος οπτικού εγγραμματισμού

Πληροφορία και Εικόνα

- Κάθε χαρακτηριστικό της εικόνας επιλέγεται με βάση το συγκεκριμένο προς επίτευξη στόχο
- Σήμερα, η εκπαίδευση αντιμετωπίζει την εικόνα ως διακοσμητικό στοιχείο
- Οι μαθητές είναι απαραίτητο να εμπλακούν σε πρακτικές ανάπτυξης του οπτικού εγγραμματισμού όπως:
 - Να διδαχθούν και να χρησιμοποιούν διάφορες αφηγηματικές τεχνικές (π.χ. flashback)
 - Να επιλέγουν το υλικό της εικόνας
 - Να χρησιμοποιούν υπότιτλους
 - Να χρησιμοποιούν διαφορετικές τεχνικές κατασκευής, χρωματισμού, οπτικών γωνιών και τα παρόμοια.

Ο αυτόνομος και κριτικός αποδέκτης

- Σε κάθε τομέα της ζωής κατακλυζόμαστε από ένα πλήθος πληροφοριών
- Ο πληροφορητικός εγγραμματισμός πρέπει να αποτελέσει βασικό άξονα της δια βίου κατάκτησης της γνώσης
- Η κριτική διαχείριση της πληροφορίας είναι αναγκαία γεγονός το οποίο απορρέει από την αναγνώριση της κεντρικής σημασίας της
- Οι έντυπες πηγές απαρτίζουν τον κορμό του πληροφοριακού περιβάλλοντος
- Το Διαδίκτυο έφερε επανάσταση στις συμβατικές πηγές πληροφόρησης

Το Διαδίκτυο στο πλαίσιο του κριτικού (εγ)γραμματισμού

- Ο οποιοσδήποτε και οπουδήποτε μπορεί να έχει πρόσβαση τόσο στη δημιουργία όσο και στη λήψη πληροφοριών με τη μορφή ιστοσελίδων
- Η ανοικτή δομή του Διαδικτύου το καθιστά εξαιρετικά χαώδες
- Οι νέοι έλκονται από το Διαδίκτυο
- Στη χώρα μας αυξάνεται σταδιακά η χρήση του Διαδικτύου, ωστόσο
- Δυσκολεύονται να διακρίνουν τις αξιόπιστες από τις μη αξιόπιστες πηγές

Το παράδοξο του διαδικτύου:

Δίνει από τη μία την πρόσβαση στο πιο πλούσιο «πληροφοριοστάσιο», από την άλλη όμως υπάρχει η πιθανότητα να χρησιμοποιηθεί επιφανειακά

Συμπεράσματα

- Η κριτική αξιολόγηση των πηγών πληροφόρησης είναι απαιτητική, αλλά απαραίτητη διαδικασία
- Ο όγκος των πληροφοριών στις οποίες έχει πρόσβαση το άτομο είναι περισσότερες από αυτές τις οποίες δύναται λογικά να επεξεργαστεί
- Το άτομο θα πρέπει να γνωρίζει πώς να διαχειρίζεται τις πληροφορίες, να τις ανακτά, να τις οργανώνει και να τις παρουσιάζει

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΛΥ!